

УДК 330.522.2

В.М. Лисогор, д-р техн. наук**О.М. Герасимчук**, магістр

Вінницький національний аграрний університет, м. Вінниця, Україна

ОСОБЛИВОСТІ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ АГРОПРОМИСЛОВОГО КОМПЛЕКСУ У ВІННИЦЬКІЙ ОБЛАСТІ

У статті досліджуються особливості та динаміка інвестиційної діяльності агропромислового комплексу у Вінницькій області. Окреслені несприятливі фактори, проблемні питання та основні пріоритети розвитку інвестування регіону.

В статье исследуются особенности и динамика инвестиционной деятельности агропромышленного комплекса в Винницкой области. Обозначенные неблагоприятные факторы, проблемные вопросы и основные приоритеты развития инвестирования региона.

In this paper the characteristics and dynamics of agribusiness investments in the Vinnitsa region. Out lined disadvantages, problems and priorities of major investment in the region.

Постановка проблеми. Інвестиції відіграють винятково важливу роль у діяльності підприємства, вони необхідні для простого і розширеного відтворення виробництва, структурних змін, максимізації прибутку і на цій основі – для вирішення багатьох соціальних проблем, а також для забезпечення нормального функціонування підприємства у майбутньому, стабільності його фінансового становища. Все це обумовлює необхідність дослідження особливостей інвестиційної діяльності як системи принципів і методів розробки та реалізації управлінських рішень, пов'язаних із здійсненням різних аспектів інвестиційної діяльності підприємства.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Проблеми інвестиційної діяльності досліджено у працях М.П. Бутка, З.В. Герасимчук, В.В. Гришка, М.О. Данилюка, О.І. Дация, В.П. Дубіщева, В.С. Жученка, М.Х. Корецького, В.О. Онищенко, О.В. Комеліної, В.І. Пили, О.П. Сологуб, В.Г. Федоренка, О.С. Чмир, Л.І. Яковенко та інших. Інвестиційний аспект регіонального розвитку висвітлений у працях учених-регіоналістів П.П. Борщевського, І.К. Бистрякова, А.Г. Грандберга, Б.М. Данилишина, М.І. Долішнього, С.І. Дорогунцова, Л.В. Дейнеко, Т.А. Заяць, Б.Я. Кузняка, А.С. Лисецького, А.Г. Мазура, Л.О. Мармуль, А.Т. Опрі, М.М. Паламарчука, Л.Г. Чернюк.

Виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми. Історично сільське господарство займає одне з провідних напрямків в економіці Вінниччини, оскільки забезпечує виробництво близько 23 % від загального обсягу валової доданої вартості, тоді як кількість найманих працівників складає близько 16 % від загальної чисельності зайнятих. Натомість, соціально-економічні трансформації у сільському господарстві, які стали результатом проведених аграрних реформ за останні десятиріччя, призвели до того, що на сьогодні сільськогосподарське виробництво знаходиться переважно у хронічному важкому стані. Вирішення цієї проблеми лежить у площині залучення інвестицій у сільське господарство.

Мета статті. Головною метою цієї роботи є дослідження динаміки та структури надходжень інвестицій у сільське господарство Вінницької області.

Виклад основного матеріалу. Ринок інвестицій у Вінницькій області, незважаючи на позитивну динаміку розвитку (хоч і повільну) протягом останніх років, є досить звуженим і не забезпечує потреб економіки і промисловості. Така ситуація зумовлена рядом несприятливих факторів, серед яких:

- політична нестабільність у країні, наявність корупції, ступінь незадоволення економічною ситуацією в країні з боку різних груп населення та громадських організацій;
- недосконалість існуючої правової бази для інвестиційної діяльності, недосконала процедура реєстрації та участі інвесторів у процесі приватизації;
- нестабільні перспективи економіки в цілому;
- фіксоване цінове регулювання таких видів продукції, як газ, нафта, електроенергія та ін.;
- фінансова нестабільність (можливі зміни в оподаткуванні, інфляція тощо);
- неврегульованість питань фінансування та кредитування, високі процентні ставки на кредити, високі вимоги банків до кредиторів, складна процедура оформлення кредиту;
- недостатня державна підтримка підприємницької діяльності;
- велика кількість дозвільних та реєстраційних органів та процедур [1].

Щоб подолати такі несприятливі фактори, запропоновано основні шляхи підвищення інвестиційної діяльності і привабливості регіону:

- забезпечення захисту прав та інтересів інвесторів;
- забезпечення вільного доступу до інформації про об'єкти інвестицій;
- спрощення процедур отримання дозволів та погоджень для інвестування; спрощення процедури оформлення прав власності на об'єкт інвестицій;
- забезпечення можливості отримання прав власності на об'єкт інвестицій з відстрочкою платежу;
- запровадження державної фінансової підтримки впровадженню інноваційних проєктів;
- розвиток внутрішнього інформаційного обслуговування іноземних інвесторів;
- здійснення інвестиційно-орієнтованої рекламної компанії;
- розвиток інвестиційного ринку;
- заохочення конкуренції.

Основними джерелами фінансування залишаються власні кошти організацій та кошти іноземних інвесторів, найменша кількість коштів надходить з державного бюджету держави (табл. 1).

Таблиця 1

Інвестиції в основний капітал Вінницької області за джерелами фінансування за 2006-2010 рр., тис. грн

Джерела фінансування	2006 р.	2007 р.	2008 р.	2009 р.	2010 р.	Відносне відхилення 2010 до 2006 рр., %
Всього, у тому числі за рахунок	1155381	1693173	2494467	4136177	4751778	411,2737
1. Коштів Державного бюджету	29118	49490	85963	164285	81923	281,3483
2. Коштів місцевих бюджетів	58722	49030	94125	131189	254495	433,3895
3. Власних коштів підприємств та організацій	680584	851290	1259475	2046972	2617480	384,5932
4. Коштів іноземних інвесторів	10899	3503	16103	124133	95385	875,172
5. Кошти вітчизняних інвестиційних компаній, фондів	–	11609	13884	15057	40817	–
6. Коштів населення на будівництво власних квартир	–	–	149937	157679	202664	–
7. Коштів населення на індивідуальне житлове будівництво	182371	302716	405537	580327	700110	383,8933
8. Кредитів банків та інших позик	83612	250374	384329	788888	627310	750,2631
9. Інших джерел фінансування	110075	175156	85114	127647	131594	119,5494

Недоліки у здійсненні окремих функцій регуляторної політики з боку держави у сфері інвестиційної діяльності суб'єктів ринку зумовлюють необхідність розроблення інвестиційної стратегії на рівні районів та їх узгодження на рівні Вінницького регіону. Стратегія інвестиційного розвитку має бути складовою загальної стратегії економічного розвитку регіону та забезпечувати реалізацію пріоритетів, визначених Державною стратегією регіонального розвитку на період до 2015 р. Інвестиційна стратегія регіону має включати такі етапи:

1. Визначення “точок зростання”.
2. Удосконалення механізму управління інвестиційно-інноваційною діяльністю.
3. Організація інфраструктури обслуговування інвестиційного ринку.
4. Формування нових інтеграційних структур [2].

Розроблення інвестиційної стратегії Вінницького регіону здійснюється поетапно. Метою пропонованої інвестиційної стратегії району є обґрунтований пошук шляхів її реалізації через активізацію інвестиційної діяльності на регіональному рівні.

Основними завданнями інвестиційної стратегії є:

- 1) активізація підприємницької діяльності на основі подальшої лібералізації умов підприємницької діяльності всіх організаційних форм;
- 2) посилення ролі державних інституцій у забезпеченні стабільної регіональної політики з метою збільшення інвестиційної привабливості Вінницької області;
- 3) розширення можливостей впливу підприємницьких структур регіону на формування власного інноваційного потенціалу, привабливого для інвесторів.

Інвестиційна діяльність у регіоні формується під впливом багатьох факторів. Попри загальнонаціональні чинники – це: рівень економічного розвитку регіону; демографічний; щільність транспортних мереж та розвиток комунікацій; інвестиційна інфраструктура, місцеві податки та ефективність інвестицій; соціальна інфраструктура; ризики; науково-технічний потенціал; природно-кліматичний. Іноземні інвестори звертають увагу і на такі чинники, як: динаміка розвитку економіки та її окремих галузей; перспективи подальшого стабільного розвитку; рівень кваліфікації інженерно-технічних кадрів, менеджерів, вартість робочої сили; перспективи розширення сфери панування в майбутньому на інші ринки.

Агропромисловий комплекс Вінниччини – це найбільш інвестиційно привабливий, експортноспроможний та ліквідний сектор економіки області. Площа сільськогосподарських угідь становить понад 2 млн га. Родючість ґрунтів по області сягає 60-65 одиниць (за 100-бальною шкалою). За розмірами сільськогосподарських угідь область займає в Україні 9 місце [1].

З огляду на наявність значних сільськогосподарських угідь аграрна галузь є інвестиційно привабливою. На початку дослідження варто відзначити той факт, що в 2010 році у Вінницьку область іноземними інвесторами було вкладено 39,4 млн доларів. Це більше, ніж було вкладено в 2008 році, що свідчить про інвестиційну привабливість регіону. В загальному ж, надходження інвестицій до області мало таку динаміку (рис. 1).

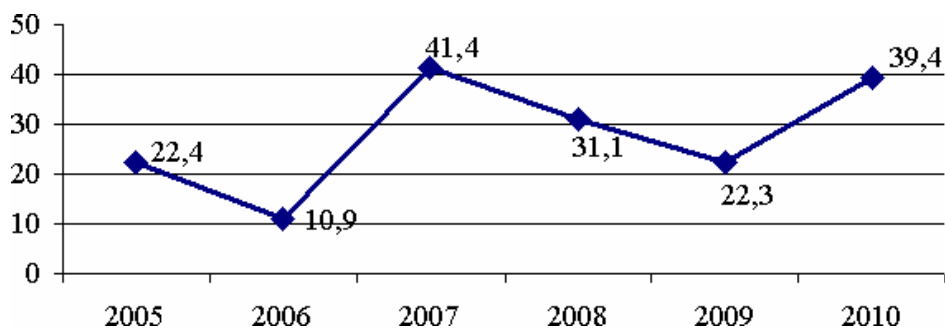

Рис. 1. Обсяги надходжень інвестицій до Вінницької області (млн. дол США)

Загальний обсяг прямих іноземних інвестицій (ПІІ), спрямованих в економіку області, станом на 01.01.2011 року становить 212,5 млн. дол США (в розрахунку на одну особу – 129,7 дол США).

У 2010 році прямі інвестиції в сільське господарство Вінницької області склали 3,15 млн. дол США, що складає 8 % від загального обсягу інвестицій. Якщо подивитися на динаміку надходження інвестицій у сільське господарство Вінницької області, то побачимо наступне: в 2006 році обсяги інвестицій у сільське господарство становили 1,16 млн. дол США, в 2007 році приріст інвестицій склав 37,06 %. Тобто, величина інвестиційних надходжень у сільське господарство в 2007 році становила 1,59 млн. грн У 2008 році в економіку області надійшло 31,1 млн. дол США, з них у сільське господарство було спрямовано 5,9 % або 1,84 млн. дол США. 2009 рік для країни був кризовим у фінансовому плані, що стосується інвестицій, то їх надходження в сільське господарство скоротилося на 37,2 % і становило 0,68 млн. дол США [3].

Таким чином, обсяги інвестицій у сільське господарство області наведені на рисунку 2.

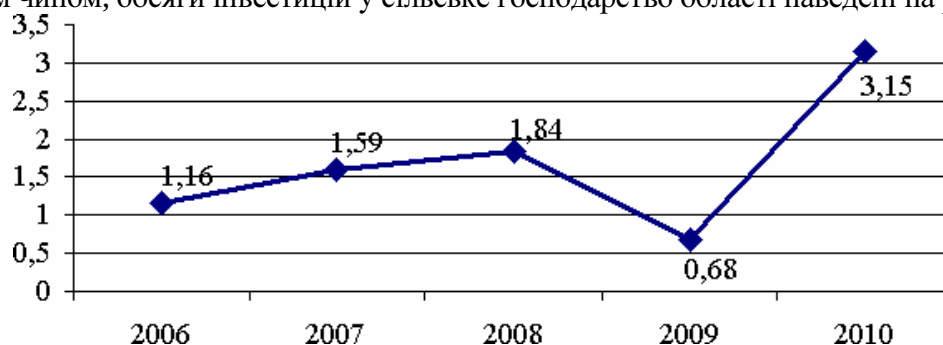

Рис. 2. Обсяги надходжень інвестицій у сільське господарство Вінницької області (млн. дол США)

За даними головного управління статистики у м. Вінниці, основні інвестиційні вкладення здійснювалися у розвиток рослинництва та тваринництва. Зокрема, австрійська фірма ТОВ «Агрона Фрут «Лука» у розвиток рослинництва вклала 3606,32 тис. дол США. Нідерландські інвестори в сільське господарство області за останні три роки вклали 2,81 млн. дол США. Основний інтерес у цих інвесторів викликає цукрова промисловість області, саме на переформування цукрової галузі і були вкладені ці кошти. Німецькі інвесторикладають свої кошти у рослинництво, здебільшого у вирощування пшениці, яку потім експортують.

Однак найбільшим інвестором у сільське господарство області є корпорація «Зоря Поділля» та ТМ «Наша Ряба». За попередніми даними, ТМ «Наша Ряба» планує вкласти у розвиток сільського господарства області 1,5 млрд. дол США [4].

Інтенсивний розвиток сільського господарства створить потужну базу для розвитку харчової, переробної, хімічної, легкої, харчової, деревообробної промисловості. Харчову і переробну промисловість Вінницької області становлять 28 молокопереробних заводів потужністю 2,6 тис. тонн переробки молока на рік; 19 підприємств м'ясної галузі потужністю 320 тонн переробки м'яса на добу; 9 плодоконсервних підприємств потужністю 154 м.у.б на сезон; 12 підприємств із виробництва різноманітних продуктів харчування; 14 спиртових заводів потужністю понад 10 млн. дол спирту на рік; 8 хлібопекарних підприємств потужністю 328 тонн хліба і хлібобулочних виробів на добу; 63 підприємства борошномельної та круп'яної промисловості потужністю понад 4410 тонн борошна та 600 тонн круп на добу; 34 цукрові заводи потужністю понад 3 млн тонн переробки цукрових буряків на сезон; 3 пивоварні заводи потужністю понад 3,3 млн. дол на рік; 42 підприємства малого бізнесу; 838 виробництв підсобного промислу.

Виявлено інвестиційні переваги Вінницької області, зокрема: стабільна та прогнозована суспільно-політична ситуація, високий рівень транзитивності території, сприятливі природно-кліматичні умови, розвиток малого та середнього бізнесу, вільні площі для сучасних технологій, наявність природних ресурсів тощо [5].

Висновки і пропозиції. Результати дослідження показують, що за обсягами інвестицій у сільське господарство Вінницька область посідає провідне місце серед областей України. При цьому спостерігається щорічне збільшення надходження інвестицій у кожну галузь сільського господарства. Позитивним є те, що поступово як за рахунок іноземних, так і за рахунок вітчизняних інвестицій починає відновлюватися цукрова промисловість. Досить швидкими темпами розвивається тваринництво (в основному молочна промисловість), прискореними темпами ведеться будівництво птахофабрик. Це дасть можливість як збільшити обсяги посівних площ під корм, так і збільшити зайнятість населення в сільському господарстві, що є основою розвитку сільського господарства в майбутньому.

Список використаних джерел

1. Інвестиційний портал Вінниччини [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.vininvest.gov.ua>.
2. Інформація щодо надходження іноземних інвестицій в економіку області [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.vin.gov.ua/web/vinoda.nsf/web_alldocs/DocSNCB4.
3. Мороз О. В. Динаміка ефективності сільськогосподарських підприємств Вінниччини під впливом факторів інвестиційного та інноваційного характеру / О. В. Мороз // Вісник Хмельницького національного університету. – 2009. – № 5. – С.69-72.
4. Поліщук О. А. Особливості інвестиційної діяльності підприємства Вінницького регіону в умовах кризи / О. А. Поліщук // Вісник ЖДТУ. – 2010. – № 4 (54). – С. 280-285.
5. Марченко С. К. Інвестиції в умовах економічного зростання Вінницької області [Електронний ресурс] / С. К. Марченко. – Режим доступу: <http://www.inkonf.org.ua>.